

Valvira

Lausunto

15.11.2021

V/32081/2021

Asia: VN/8233/2021

Kansallinen kemikaaliohjelma

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti kansallisesta kemikaaliohjelmasta.

Valvira lausuu yleisesti ohjelmasta seuraavaa:

Valviran mielestä Kansallinen kemikaaliohjelma on selkeä ja hyvin laadittu. Erityisen hieno ja kunnianhimoinen tavoite on kemikaaliymmärryksen lisääminen kansallisesti niin kansalaisten, yritysten kuin päättäjien keskuudessa. Myös yhteistyön lisääminen eri tahojen kesken on ensiarvoisen tärkeää kemikaaliturvallisuuden kehittämisessä ja parantamisessa.

Ohjelmassa toimenpiteiden suorittajiksi eli toimijoiksi on nimetty kaikki (luku 3.1) ja viestintäverkosto (luku 3.5) kuitenkin tarkentamatta ketä tai mitä tahoja näillä tarkoitetaan tässä yhteydessä. Valviran mielestä tahot olisi syytä yksilöidä ohjelmassa tarkemmin. Lisäksi Valvira ehdottaa lainsäädäntölistaukseen lisättäväksi terveydensuojelulain (763/1994) sekä juomavesidirektiivin (EU) 2020/2184.

Lausuntopyynnössä pyydettiin ottamaan kantaa voisiko lausujan organisaatio toimia jonkin toimenpiteen kansallisena koordinaatiovastuutahona. Valviran on todettava, että Valviralla ei ole resursseja toimia minkään toimenpiteen vastuutahona, mutta Valvira pitää tärkeänä osallistumistaan Tukesin asettaman Riskiryhmän toimintaan Kansallisen kemikaaliohjelman edistämiseksi.

Lisäksi Valvira haluaa lausunnossaan kiinnittää tarkemmin huomiota seuraaviin kohtiin lukujen 3.1, 4 ja 5 osalta.

Lisätietoja: ylitarkastaja Heli Laasonen, heli.laasonen@valvira.fi, p. 0295 209 631.

Markus Henriksson

Ylijohtaja, Valvira

Heli Laasonen

Ylitarkastaja, Valvira

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto

-

Kemikaalit ympärillämme

Voitte tässä lausua luvusta 2: Kemikaalit ympärillämme

-

Tavoitteet ja toimenpiteet

Voitte tässä lausua luvusta 3: tavoitteet ja toimenpiteet

-

Terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta

Voitte tässä lausua luvusta 3.1: Terveyden ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Valvira ohjaa kansallisesti terveydensuojelulain mukaista talousveden valvontaa, jossa oleellisena osana on riskinarviointi ja -hallinta. Tästä syystä Valvira katsoo, että myös Valvira olisi syytä lisätä yhdeksi toimijaksi

1. Tavoitteen ”Tiedot haitallisille kemikaaleille altistumisesta ovat riittävät riskinarvioinnin ja riskinhallinnan tueksi” toimenpidekohtiin:

- Priorisoidaan ja kehitetään haitallisten aineiden ympäristöseurantoja (vesi, pohjavesi, sedimentti, maaperä, kertyminen eliöihin, eliövasteet ja biomonitorointi) kemikaalien käyttötiedon, kemikaalien haitallisuuden ja tunnistettujen päästölähteiden perusteella;

- Edistetään lääkeaineiden ja PFAS-yhdisteiden seurantaa juoma- ja pohjavesissä; sekä

2. Tavoitteen ”Riskinarvioinnin ja riskinhallinnan tehostaminen” toimenpiteeseen:

- Vahvistetaan seurantatietojen käyttöä riskinarvioinnissa ja riskinhallinnassa.

Valvira näkisi myös sosiaali- ja terveysministeriön (STM) toimijana edellä mainituissa toimenpiteissä, koska STM on terveydensuojelulainsäädännöstä vastaava ministeriö. Tämän lisäksi STM:n lisäämistä

toimijaksi tavoitteen ”Huomioidaan yhteisvaikutukset riskinarvioinnissa ja osallistutaan aktiivisesti EU-tason vaikuttamiseen” toimenpiteeseen ”Osallistutaan aktiivisesti riskinarviointi- ja hallintamenetelmien kehittämiseen EU-tasolla” olisi suotavaa.

Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia

Voitte tässä lausua luvusta 3.2: Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

-

Tietoon pohjautuva päätöksenteko

Voitte tässä lausua luvusta 3.3: Tietoon pohjautuva päätöksenteko. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

-

Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi

Voitte tässä lausua luvusta 3.4: Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

-

Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta

Voitte tässä lausua luvusta 3.5: Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

-

Tietoiskut ja -laatikot

Voitte tässä lausua luvusta 4: tieto-iskuista- ja laatiokoista.

Valviran mielestä tietoiskulaatikoihin on syytä lisätä lähdeviittaukset. Lausunnolla olevassa Kansallisessa kemikaaliohjelmassa korostetaan tutkittuun tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa. Tämän osoittamiseksi ohjelman omissa tietoiskulaatikoissa on syytä olla esillä lähdeviittaukset, jolla voidaan varmistaa asian pohjautuvan luotettavaan tutkittuun tietoon.

Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 5: Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta.

Ohjelmassa ei ole määritetty seurattavia indikaattoreita. Valviran mielestä ohjelman eri teemojen seurattavat indikaattorit on tärkeää määrittää mahdollisimman aikaisin, mieluiten heti ohjelmakauden alussa. Indikaattoreiden puuttuminen voi vaikeuttaa ohjelman toteuman seuranta ja loppuarviointia ohjelmakauden päätyttyä.

Laasonen Heli
Valvira